

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/nagrody-i-odznaczenia-ipn/nagroda-kustosz-pamieci-narodo/nagroda-kustosz-pamieci-narodo-4/24243,Zakon-Ojcow-Paulinow.html>
28.02.2026, 00:46

Zakon Ojców Paulinów

05.05.2016

Ojcowie Paulini

Zachować przed „potopem” komunizmu

„Tu bije Serce Narodu w Sercu Matki” – mówił Jan Paweł II. Atmosferę Jasnej Góry nieśli ojcowie i bracia w białych habitach do wszystkich placówek, które im powierzono. Ich też okupanci często postrzegali jako swoich największych wrogów. Świadczą o tym zarówno dokumenty doby rozbiorów (rosyjskie i niemieckie), czasów II wojny światowej (np. dzienniki Hansa Franka), jak i okresu komunizmu (akta KC PZPR, MSW, Urzędu ds. Wyznań).

Jasna Góra ze swoimi zbiorami uważana jest za jedną z narodowych skarbnic. Centralne Archiwum Rzeczypospolitej, bo takim jest Archiwum Akt Nowych, z przedwojennego zasobu ocalało tylko te zespoły, które wywieziono na Jasną Górę. To dzięki Ojcom Paulinom ocalało m.in. tzw. Archiwum Londyńskie PPS, akta Centralnego Komitetu Obywatelskiego, Tymczasowej Rady Stanu, Rady Regencyjnej, Kancelarii Cywilnej Naczelnika Państwa, przedwojennego Prezydium Rady Ministrów, MSZ, Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (te ostatnie tylko w części wyznaniowej, gdyż reszty nie zdążono przemieścić z Warszawy).

Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność trzech ojców w białych habitach, których posługiwanie wybiegało, co mocno należy podkreślić, poza ramy nakreślone zakonnymi

obowiązkami.

Ojciec Eustachy Rakoczy

Bez Archiwum o. Eustachego Rakoczego nie sposób pisać dziejów opozycji niepodległościowej w PRL. Ważne miejsce w zbiorach o. Rakoczego zajmują relacje, dokumentacja związana z upamiętnieniem walk niepodległościowych w latach 1914-1945. Dzięki zabiegom o. Rakoczego powstała izba Pamięci 9 DP AK i trafiła na Jasną Górę szabla generalska ks. Stanisława Brzóska. Ten historyk sztuki, współzałożyciel Akademii Polonijnej był pomysłodawcą i organizatorem złożenia na Jasnej Górze znaków Cnoty Rycerskiej – krzyży wszystkich klas Orderu Wojennego Virtuti Militari. Aktu Ofiarowania w obecności Prymasa Polski, kardynała Stefana Wyszyńskiego dokonali najstarsi rangą generałowie i oficerowie, którzy odpięli od swych mundurów to najwyższe wojskowe odznaczenie i ofiarowali Królowej Polski. W 1976 r. o. Rakoczy pracował nad zabezpieczeniem dokumentacji tak środowisk kombatanckich, jak i działalności patriotyczno-niepodległościowej. Dzięki jego zabiegom zabezpieczono dokumentację 9 DP AK, archiwum gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza, płk. Dudzińskiego, wielu powstańców wielkopolskich i śląskich (m.in. płk. Ojrzyńskiego), wileńskiej Brygady Wilhelma.

Ojciec Janusz Zbudniewek

Prof. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, historyk. Przez całe lata zabiegał o utrzymanie substancji kulturowej domów zakonnych Ojców Paulinów i w tym duchu formował młodych zakonników. Sam porządkował i opisywał zbiory klasztorne w Brdowie, Leśniowie, zbiory panteonu narodowego na Skałce, Amerykańskiej Częstochowy. Zbierał relacje w postaci pisanej i w formie nagrań. Dzięki jego wysiłkowi i zabiegom wychodzi unikatowy periodyk „Studia Claromontana”. Dotychczas wydał 23 tomy.

Ojciec ppłk Jan Golonka

Z ramienia Jasnej Góry jest Kuratorem Sztuki Wotywniej. Działalność o. Jana uzupełnia niejako dokumentacyjną działalność oo. Janusza Zbudniewka i Eustachego Rakoczego. To o. Jan odpowiada za stan i bezpieczeństwo złożonych na Jasnej Górze zbiorów i ich ekspozycję.

01.06.06

[Poprzedni Strona](#)